

Parlamentul
Republicii Moldova

LA nr. 704

10.10.2018

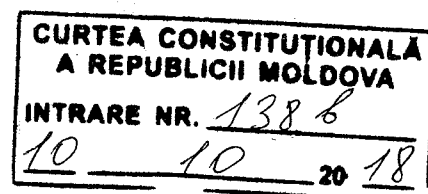
**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr.28
Chișinău MD 2004
Republica Moldova

SESIZARE

**Prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII
din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și
articolele 38 alineat 1 litera g) și 39 din Codul Jurisdicției
constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995**

I – AUTORUL SESIZĂRII:

Adrian LEBEDINSCHI

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, str. Columna 148/1

II – OBIECTUL SESIZĂRII:

Prezenta sesizare are ca obiect interpretarea dispozițiilor art. 25 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova prin prisma Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 23.02.2016 în contextul lit. a) și b) pct. 2 al Hotărârii, și anume dacă termenul **de cel mult 12 luni** stipulat, și anume:

a) Arestul preventiv poate fi aplicat pentru o perioadă totală de cel mult 12 luni, care include atât etapa urmăririi penale, cât și etapa judiciară, până la emiterea încheierii judecătorești prin care persoana este eliberată din arest sau momentul pronunțării sentinței de către instanța de fond. Termenul arestului preventiv include timpul în care persoana:

- a fost reținută și s-a aflat în arest preventiv;

- a fost sub arest la domiciliu;

- s-a aflat într-o instituție medicală, la decizia instanței de judecată, pentru expertiză în condiții de staționar, precum și la tratament, în urma aplicării în privința ei a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

b) Termenul arestului preventiv curge din momentul reținerii, iar în cazul în care persoana nu a fost reținută, din momentul punerii efective în aplicare a mandatului de arest preventiv

se referă (începe a curge) și în situația în care persoana, în baza mandatului de arestare emis de către autoritățile din Republica Moldova este reținut/arestat efectiv pe teritoriul altui stat, în vederea extrădării în Republica Moldova pentru a fi tras la răspundere penală.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIILOR EXAMINATE DE CĂTRE INSTANȚELE DE JUDECATĂ

Unul din exemple elocvente ale aplicării legislației Procesual penale este următorul caz:

La data de 24.07.2012 de către Procuratura sect. Rîșcani, mun. Chișinău a fost pornită cauza penală nr. 2012028098 conform art. 190 alin. (5) CP al RM.

La data de 19.02.2014 cet. Zaicov Serghei în contumacie, a fost pus sub înviunirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) CP al RM.

La data de 03.03.2014 procurorul în Procuratura scet. Rîșcani, mun. Chișinău, Oleg Rusu a înaintat demers în Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest pe un termen de 30 zile în privința lui Zaicov Serghei.

La data de 05.03.2014, judecătorul Moroșan Ghenadie, prin Încheiere a admis demersul procurorului și a aplicat în privința învinutului Zaicov Serghei măsura preventivă arestul pe un termen de 30 de zile din momentul reținerii.

Tot în data de 05.03.2014, judecătorul emițând mandat de arestare prin care a dispus arestarea preventivă a învinutului Zaicov Serghei pe un termen de 30 de zile. Termenul arestului de

calculat din momentul reținerii. După reținerea învinuitului, mandatul se expediază pentru executare la Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău a DIP MJ RM.

La data de 05.05.2017 cet. Zaicov Serghei, în temeiul Încheirii și mandatului de arestare din data de 05.03.2014, emis de către Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău, a fost reținut de către angajații poliției de frontieră a or. Medica, Polonia.

La data de 06.05.2017 prin decizia judecătoreiei Pșemîsle, Polonia, față de cet. Zaicov Serghei a fost aplicată măsura preventivă arestul pe un termen de 40 de zile, începînd cu data reținerii de fact-o – 05.05.2017, în vederea efectuării procedurii de extărdare în Republica Moldova.

Ulterior, prin deciziile aceleiași judecătoreii, față de cet. Zaicov Serghei a fost prelungită măsura preventivă arestul pînă la data extrădării nemijlocite a cet-ului Zaicov Serghei organelor de drept ale RM – 27.11.2017.

Ulterior, prin Încheierile instanțelor naționale față de cet. Zaicov Serghei a fost prelungită măsura preventivă arestul, pînă la ziua de azi. La moment cet. Zaicov Serghei se află în Penitenciarul nr. 13, mun. Chișinău.

Important este faptul că în toate demersurile înaintate de către acuzatorul de stat acesta indică ca fiind data reținerii data de 27.11.2017, dată cînd a fost preluat de către organele de drept ale Republicii Moldova în urma extrădării, neluînd în considerare perioada efectiv aflată în stare de arest din momentul reținerii de fact-o a acestuia de către organele de drept ale statului Polonez.

Astfel, începînd cu data de 05.05.2017, în toate ședințele de judecată de către partea apărării se invocă faptul că potrivit art. 25 alin. (4) al Constituției RM termenul arestării preventive poate fi prelungit maxim pînă la 12 luni din momentul reținerii de fact-o, iar acest lucru fiind explicat inclusiv de către Curtea Constituțională în Hotărîrea nr. 3 din 23.02.2016, dar cu regret acest argument a fost lăsat de fiecare dată, atît de către instanțe cît și de către procuror, fără nici o motivare, și ignorant în totalitate.

Cu părere de rău o astfel de practică este aplicată de către toate instanțele de judecată din Republica Moldova, menționîndu-se că termenul arestului preventiv este inclus doar în calcularea termenului pedepsei, dar nu și a arestului preventiv.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI PRECUM ȘI ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII:

În opinia noastră, dispozițiile art. 25 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova prin prisma prevederilor Hotărîrii Curții Constituționale nr. 3 din 23.02.2016, în contextul lit. a) și b) pct. 2 al Hotărîrii, și anume dacă termenul **de cel mult 12 luni** stipulat, și anume:

a) Arestul preventiv poate fi aplicat pentru o perioadă totală de cel mult 12 luni, care include atît etapa urmării penale, cît și etapa judiciară, pînă la emiterea încheierii judecătorești prin care persoana este eliberată din arest sau momentul pronunțării sentinței de către instanța de fond. Termenul arestului preventiv include timpul în care persoana:

- a fost reținută și s-a aflat în arest preventiv;*
- a fost sub arest la domiciliu;*
- s-a aflat într-o instituție medicală, la decizia instanței de judecată, pentru expertiză în condiții de staționar, precum și la tratament, în urma aplicării în privința ei a măsurilor de constrîngere cu caracter medical.*

b) Termenul arestului preventiv curge din momentul reținerii, iar în cazul în care persoana nu a fost reținută, din momentul punerii efective în aplicare a mandatului de arest preventiv

se referă și la situația în care persoana în baza mandatului de arestare emis de către autoritățile din Republica Moldova este reținut/arestat efectiv pe teritoriul altui stat, în vederea extrădării acestuia în Republica Moldova pentru a fi tras la răspundere penală, sau termenul respectiv începe a curge din data preluării persoanei de către organele de drept ale Republicii Moldova, în acest caz normele supuse interpretării nu corespund criteriilor clarității și sunt contrare art. 23 din Constituția Republicii Moldova, care statuează asupra obligației statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

LEGISLAȚIE PERTINENTĂ

1. CONSTITUȚIA REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 25

Libertatea individuală și siguranța persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sînt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult pînă la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea – în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.

2. HOTĂRÂREA CURȚII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA NR. 3 DIN 23.02.2016 PRIVIND EXCEȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A ALINEATELOR (3), (5), (8) ȘI (9) ALE ARTICOLULUI 186 DIN CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

Pct. 49. Curtea reiterează că într-o societate democratică atribuția de bază a statului este protecția persoanei. Prin instituirea normelor procesual-penale, statul urmărește scopul de a proteja persoana și societatea de infracțiuni, dar, în același timp, să protejeze persoana și societatea de abuzurile persoanelor investite cu atribuții de cercetare a infracțiunilor, astfel ca orice persoană care

a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată [Hotărârea nr. 12 din 14 mai 2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală (reluarea urmăririi penale), §41].

Pct. 50. Articolul 25 din Constituție garantează principiul inviolabilității libertății individuale și a siguranței persoanei, potrivit căruia nimeni nu poate fi reținut și arestat decât în cazurile și modul prevăzute de lege.

Pct. 52. Astfel, potrivit articolului 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, „orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea sa”, iar articolul 9 prevede că „nimeni nu poate fi arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar”.

Pct. 54. Art. 5 § 1 lit. c) din Convenția Europeană vizează, de asemenea, privarea de libertate în cadrul unei proceduri penale. Curtea Europeană, în bogata jurisprudență privind materia art. 5 al Convenției, a trasat anumite linii directoare în ceea ce privește condițiile și limitele aplicării arestării preventive, plasând pe primul plan prezumția libertății ca punct de reper la examinarea unei situații concrete.

Pct. 57. Constituie lipsire de libertate atât reținerea (Străisteanu și alții v. Moldova, nr. 4834/06, §§ 85-88, 7 aprilie 2009, sau Witold Litwa v. Polonia, nr.26629/95, 4 aprilie 2000), cât și arestarea preventivă sau arestarea la domiciliu (Mancini v. Italia, nr. 44955/98, § 17; sau Nikolova v. Bulgaria (nr. 2), nr. 40896/98, §§ 60 și 74, 30 septembrie 2004).

Pct. 64. Regula o constituie libertatea persoanei. Arestarea este o măsură excepțională. Ca urmare, arestarea poate fi dispusă numai în anumite cazuri și numai pentru anumite motive, care trebuie arătate în mod concret și convingător în hotărârea organului care o dispune.

Pct. 65. Potrivit art. 5 § 1 c) al Convenției Europene, arestarea preventivă are drept scop urmărirea infracțiunii săvârșite („în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente”). Scopul nu se poate limita la prevenirea infracțiunilor, menținerea securității și a ordinii publice sau la colectarea probelor fără intenția de a urmări infracțiunea săvârșită.

Pct. 97. Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător. Acest mandat este de fapt baza legală pentru cei cărora li se adresează de a executa privarea de libertate.

Pct. 98. Curtea subliniază faptul că termenul deținerii persoanei în arest trebuie să fie rezonabil, iar aprecierea limitelor rezonabile se realizează în concret, prin analiza circumstanțelor fiecărui caz în parte.

Pct. 112. Curtea reține că, potrivit articolului 25 alin. (4) din Constituție, arestul poate fi prelungit, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.

Pct. 113. De asemenea, Curtea relevă că începutul termenului arestului preventiv corespunde cu momentul reținerii persoanei și se termină în momentul emiterii încheierii judecătorești prin care persoana este eliberată din arest sau în momentul pronunțării sentinței de către instanța de fond (Solmaz v. Turcia, §§ 23-24, Kalashnikov v. Rusia, §100, Wemhoff v. Germania § 9).

Pct. 2 din Hotărâre.

În sensul articolului 25 alineatul (4) din Constituție:

a) Arestul preventiv poate fi aplicat pentru o perioadă totală de cel mult 12 luni, care include atât etapa urmăririi penale, cât și etapa judiciară, până la emiterea încheierii judecătorești prin care persoana este eliberată din arest sau momentul pronunțării sentinței de către instanța de fond. Termenul arestului preventiv include timpul în care persoana:

- a fost reținută și s-a aflat în arest preventiv;
- a fost sub arest la domiciliu;

- s-a aflat într-o instituție medicală, la decizia instanței de judecată, pentru expertiză în condiții de staționar, precum și la tratament, în urma aplicării în privința ei a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

b) Termenul arestului preventiv curge din momentul reținerii, iar în cazul în care persoana nu a fost reținută, din momentul punerii efective în aplicare a mandatului de arest preventiv.

3. CONVENȚIA PENTRU APĂRAREA DREPTURILOR OMULUI ȘI A LIBERTĂȚILOR FUNDAMENTALE (ROMA, 4.XI.1950)

Articolul 1

Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 5

Dreptul la libertate și la siguranță

1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

- a). dacă este deținut legal pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent;
- b). dacă a făcut obiectul unei arestări sau dețineri legale pentru nerespectarea unei hotărâri pronunțate de un tribunal, conform legii, ori în vederea garantării executării unei obligații prevăzute de lege;
- c). dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșescă o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;
- d). dacă este vorba de detenția legală a unui minor, hotărâtă pentru educația sa sub supraveghere sau despre detenția sa legală, în vederea aducerii sale în fața autorității competente;
- e). dacă este vorba despre detenția legală a unei persoane susceptibile să transmită o boală contagioasă, a unui alienat, a unui alcoolic, a unui toxicoman sau a unui vagabond;
- f). dacă este vorba despre arestarea sau detenția legală unei persoane în scopul împiedicării pătrunderii ilegale pe teritoriu sau împotriva căreia se află în curs o procedură de expulzare ori de extrădare.

2. Orice persoană arestată trebuie să fie informată, în cel mai scurt termen și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa.

3. Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau detenție are dreptul să introducă recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității detenției sale și să dispună eliberarea sa dacă detenția este ilegală.

5. Orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol, are dreptul la reparații.

4. DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI

(New York. 10.XII.1948).

Articolul 8

Orice persoana are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce sînt recunoscute prin constituție sau lege.

Articolul 9

Nimeni nu trebuie să fie arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.

5. CODUL PENAL AL REPUBLICII MOLDOVA

Articolul 3.

Principiul legalității

Alin. (2) Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise.

6. CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ AL REPUBLICII MOLDOVA.

Articolul 7

Legalitatea procesului penal

(1) Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

(2) Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

(3) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rîndul său, sesizează Curtea Constituțională.

(4) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor legale și este expusă într-un act juridic care nu poate fi supus controlului constituționalității, instanța va aplica în direct legea.

(5) Dacă, în procesul judecării cauzei, instanța stabilește că norma juridică națională ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte, instanța va aplica reglementările internaționale în direct, motivînd hotărîrea sa și informînd despre aceasta autoritatea care a adoptat norma națională respectivă și Curtea Supremă de Justiție.

(6) Hotărîrile Curții Constituționale privind interpretarea Constituției sau privind neconstituționalitatea unor prevederi legale sînt obligatorii pentru organele de urmărire penală, instanțele de judecată și pentru persoanele participante la procesul penal.

(7) Hotărîrile explicative ale Plenului Curții Supreme de Justiție în chestiunile privind aplicarea prevederilor legale în practica judiciară au caracter de recomandare pentru organele de urmărire penală și instanțele judecătorești.

(8) Hotărîrile definitive ale Curții Europene a Drepturilor Omului sînt obligatorii pentru organele de urmărire penale, procurori și instanțele de judecată.

(9) Deciziile Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție pronunțate ca urmare a examinării recursului în interesul legii sînt obligatorii pentru instanțele de judecată în măsura în care situația de fapt și de drept pe cauză rămîne cea care a existat la soluționarea recursului.

Articolul 11

Inviolabilitatea persoanei

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sînt inviolabile.

(2) Nimeni nu poate fi reținut și arestat decît în cazurile și în modul stabilit de prezentul cod.

(3) Privarea de libertate, arestarea, internarea forțată a persoanei într-o instituție medicală sau trimiterea ei într-o instituție educațională specială, precum și prelungirea acestor măsuri, se permit numai în baza unui mandat de arestare sau a unei hotărîri judecătorești motivate.

(4) Reținerea persoanei pînă la emiterea mandatului de arestare nu poate depăși 72 de ore.

(5) Persoanei reținute sau arestate i se aduc imediat la cunoștință drepturile sale și motivele reținerii sau arestării, circumstanțele faptei, precum și încadrarea juridică a acțiunii de săvîrșirea căreia ea este bănuită sau învinuită, în limba pe care o înțelege, în prezența unui apărător ales sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

(6) Organul de urmărire penală, procurorul sau instanța judecătorească este obligată să elibereze imediat orice persoană deținută ilegal sau dacă temeiurile reținerii ori arestării au decăzut.

(7) Percheziția, examinarea corporală, precum și alte acțiuni procesuale care aduc atingere inviolabilității persoanei, pot fi efectuate fără consimțămîntul persoanei sau al reprezentantului ei legal numai în condițiile prezentului cod.

(8) Orice persoană reținută sau arestată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.

(9) În timpul desfășurării procesului penal, nimeni nu poate fi maltratat fizic sau psihic și sînt interzise orice acțiuni și metode care creează pericol pentru viața și sănătatea omului, chiar și cu acordul acestuia, precum și pentru mediul înconjurător. Persoana reținută, arestată preventiv nu poate fi supusă violenței, amenințărilor sau unor metode care ar afecta capacitatea ei de a lua decizii și de a-și exprima opiniile.

Articolul 165

Noțiunea de reținere

(1) Constituie reținere privarea persoanei de libertate, pe o perioadă scurtă de timp, dar nu mai mult de 72 de ore.

(2) Pot fi supuse reținerii:

1) persoanele bănuite de săvîrșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de un an în cazul în care există o bănuială rezonabilă că persoana a săvîrșit această infracțiune;

2) învinuitul, inculpatul care încalcă condițiile măsurilor preventive neprivative de libertate, luate în privința lui, precum și ordonanța de protecție în cazul violenței în familie, dacă infracțiunea se pedepsește cu închisoare;

3) condamnații în privința cărora au fost adoptate hotărîri de anulare a condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau de anulare a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen;

4) persoanele în privința cărora a fost anulată hotărîrea de achitare și a fost adoptată hotărîrea de condamnare la închisoare, precum și persoanele care se eschivează de la executarea hotărîrii de condamnare cu închisoarea;

5) persoanele care săvîrșesc o infracțiune de audiență;

6) persoanele pentru a fi puse sub învinuire, în cazul în care locul de aflare a persoanei nu este cunoscut sau dacă ea nu s-a prezentat fără motive întemeiate și nu a informat organul care a citat-o despre imposibilitatea prezentării sale;

7) persoanele supuse extrădării.

(3) Reținerea persoanei poate avea loc în baza:

1) procesului-verbal de reținere în cazurile prevăzute la alin.(2) pct.1), 2) și 7);

2) ordonanței organului de urmărire penală în cazul prevăzut la alin.(2) pct.1), 2) și 6);

3) hotărârii instanței de judecată în cazurile prevăzute la alin.(2) pct.3), 4) și 5).

Articolul 185

Arestarea preventivă

(1) Arestarea preventivă constă în deținerea învinuitului, inculpatului în stare de arest în locurile și în condițiile prevăzute de lege. Arestarea preventivă constituie o măsură excepțională și se dispune doar atunci când se demonstrează că alte măsuri nu sînt suficiente pentru a înlătura riscurile care justifică aplicarea arestării și în cazul infracțiunilor care, au fost săvîrșite fără aplicarea constrîngerii fizice sau psihice, nu s-au soldat cu cauzarea de prejudicii vieții și sănătății persoanei sau nu au fost săvîrșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală, învinuitul, inculpatul nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii.

(2) Arestarea preventivă poate fi aplicată în cazurile și în condițiile prevăzute în art.176, luînd în considerare și dacă:

1) învinuitul, inculpatul nu are loc permanent de trai pe teritoriul Republicii Moldova;

3) învinuitul, inculpatul a încălcat condițiile altor măsuri preventive aplicate în privința sa ori a încălcat ordonanța de protecție în cazul violenței în familie;

4) există probe suficiente asupra faptului că învinuitul, inculpatul, aflîndu-se în libertate, prezintă un risc iminent pentru securitatea și ordinea publică.

(2¹) Motivul prevăzut la alin.(2) pct.1) se ia în considerare în cazul în care învinuitul, inculpatul a refuzat să comunice locul permanent de trai.

(3) La soluționarea chestiunii privind arestarea preventivă, judecătorul de instrucție sau instanța de judecată are obligația să examineze prioritar oportunitatea aplicării altor măsuri preventive, neprivative de libertate, apoi a celor alternative arestului preventiv, și să respingă demersul privind aplicarea arestării preventive atunci când acesta nu este motivat suficient sau dacă motivele invocate nu sînt susținute prin probe care confirmă temeiurile rezonabile de aplicare. Judecătorul de instrucție sau instanța de judecată are dreptul să dispună oricare altă măsură preventivă prevăzută la art.175.

(3¹) Arestarea preventivă nu se aplică, iar persoana față de care s-a aplicat arestul preventiv se eliberează din arest, cu sau fără aplicarea unei alte măsuri preventive, în cazul depunerii cauțiunii stabilite de instanța de judecată, la cererea învinuitului, inculpatului, în cazul comiterii infracțiunilor prevăzute la art.190 alin.(1) și (2), art.191 alin.(1) și (2), art.223, 224, 225, 226, 227, art.228 lit.a) și b), art.241, 242, 244, 244¹, 246, 246¹, 250, 257, 258, 262, 263 din Codul penal.

(4) În încheierea privind arestarea preventivă se vor indica motivele care justifică insuficiența altor măsuri preventive pentru înlăturarea riscurilor ce au servit ca temei pentru aplicarea arestării preventive. Încheierea privind arestarea preventivă poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară.

Articolul 186

Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui

(1) Termenul ținerii persoanei în stare de arest curge de la momentul privării persoanei de libertate la reținerea ei, iar în cazul în care ea nu a fost reținută – de la momentul executării hotărârii judecătorești privind aplicarea acestei măsuri preventive.

(2) Perioada de ținere în arest a învinuitului, inculpatului nu poate depăși un termen rezonabil, stabilit în funcție de complexitatea investigațiilor necesare pentru descoperirea adevărului și ținând cont de obligația de celeritate în soluționarea cauzei penale în care învinuitul sau inculpatul este ținut în stare de arest.

(3) Arestul se dispune pentru un termen de cel mult 30 de zile.

(4) Termenul arestului poate fi prelungit doar atunci când alte măsuri preventive neprivative de libertate nu sînt suficiente pentru a înlătura riscurile care justifică aplicarea arestului preventiv și și-au păstrat actualitatea condițiile și criteriile stipulate la art.175, 176 și 185.

(5) Fiecare perioadă cu care se prelungește arestul preventiv se stabilește cu respectarea condițiilor prevăzute la alin.(2), dar nu poate depăși termenul de 30 de zile.

(6) În privința aceleiași fapte și aceleiași persoane, arestul poate fi aplicat, pentru ambele faze ale procesului penal, pe un termen de cel mult 12 luni cumulativ, pînă la pronunțarea sentinței de către instanța de fond. În termenul de ținere a învinuitului, inculpatului în stare de arest se include timpul în care persoana:

1) a fost reținută și arestată preventiv;

2) a fost sub arest la domiciliu;

3) s-a aflat într-o instituție medicală, la decizia judecătorului de instrucție sau a instanței, pentru expertiză judiciară în condiții de staționar, precum și la tratament, în urma aplicării în privința ei a măsurilor de constrîngere cu caracter medical.

(7) În perioada de examinare a cauzei transmise la rejudecare în primă instanță, arestul poate fi dispus pînă la emiterea unei noi sentințe, ținînd cont de durata de ținere în stare de arest a inculpatului pînă la pronunțarea sentinței de către instanța de fond și de termenul total stabilit la alin.(6).

(8) Pentru învinuiții, inculpații minori durata totală de ținere în stare de arest preventiv nu poate depăși termenul de 8 luni.

(9) Prolungirea termenului de arest preventiv se dispune cu respectarea condițiilor stabilite de prezentul cod pentru aplicarea inițială a măsurii de arest preventiv. Suplimentar, la soluționarea demersului privind prelungirea termenului de arest preventiv, judecătorul de instrucție sau, după caz, instanța de judecată are obligația să examineze dacă, pentru înlăturarea riscurilor ce au determinat aplicarea măsurii de arest preventiv, este suficientă aplicarea altor măsuri preventive neprivative de libertate și dacă există sau nu temeuri relevante și suficiente pentru prelungirea măsurii de arest preventiv.

(10) Prolungirea duratei de arestare preventivă se decide de către judecătorul de instrucție din circumscripția în raza teritorială a căreia se efectuează urmărirea penală sau de către instanța de judecată care examinează cauza, în baza demersului procurorului. În cazul în care, din motive întemeiate, instanța de judecată, în procedura căreia se află cauza penală, este în imposibilitate să soluționeze demersul privind prelungirea arestului preventiv, acesta se distribuie, în ordinea stabilită, unui alt judecător.

(10¹) Demersul procurorului de prelungire a termenului arestării preventive urmează a fi încuviințat în scris de către:

1) procurorul ierarhic superior – în cazul în care se solicită prelungirea arestării preventive pentru un termen mai mare de 3 luni și, respectiv, pentru un termen mai mare de 2 luni, în cazul minorilor;

2) Procurorul General sau de către un adjunct în temeiul ordinului emis de Procurorul General – în cazul în care se solicită prelungirea arestării preventive pentru un termen mai mare de 6 luni și, respectiv, pentru un termen mai mare de 4 luni, în cazul minorilor.

(11) Hotărârea judecătorească de prelungire a duratei de arestare preventivă poate fi atacată cu recurs în instanța ierarhic superioară. Atacarea hotărârii nu suspendă examinarea cauzei penale.

(12) Urmărirea penală în cauzele penale în care sînt învinuiți arestații preventiv se desfășoară de urgență și în mod preferențial.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII:

În baza argumentelor expuse solicităm Înaltei Curți interpretarea dispozițiilor art. 25 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova prin prisma Hotărîrii Curții Constituționale nr. 3 din 23.02.2016 în contextul lit. a) și b) pct. 2 al Hotărîrii, și anume dacă termenul **de cel mult 12 luni** stipulat, și anume:

a) Arestul preventiv poate fi aplicat pentru o perioadă totală de cel mult 12 luni, care include atât etapa urmăririi penale, cât și etapa judiciară, până la emiterea încheierii judecătorești prin care persoana este eliberată din arest sau momentul pronunțării sentinței de către instanța de fond. Termenul arestului preventiv include timpul în care persoana:

- a fost reținută și s-a aflat în arest preventiv;

- a fost sub arest la domiciliu;

- s-a aflat într-o instituție medicală, la decizia instanței de judecată, pentru expertiză în condiții de staționar, precum și la tratament, în urma aplicării în privința ei a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

b) Termenul arestului preventiv curge din momentul reținerii, iar în cazul în care persoana nu a fost reținută, din momentul punerii efective în aplicare a mandatului de arest preventiv

se referă (începe a curge) și la situația în care persoana în baza mandatului de arestare emis de către autoritățile din Republica Moldova este reținut/arestat efectiv pe teritoriul altui stat, în vederea extradării acestuia în Republica Moldova pentru a fi tras la răspundere penală, or, termenul respectiv începe a curge din data preluării persoanei de către organele de drept ale Republicii Moldova.

VI – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA:

Declar pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Municipiul Chișinău
10 octombrie 2018

Adrian LEBEDINSCHI
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova